

Sicco Mansholt: rolnik, bojownik ruchu oporu i prawdziwy Europejczyk

Sicco Mansholt 1908 - 1995

Sicco Mansholt był rolnikiem, członkiem holenderskiego ruchu oporu w czasie drugiej wojny światowej, holenderskim politykiem i pierwszym członkiem Komisji Europejskiej odpowiedzialnym za rolnictwo. Poglądy Mansholta stały się podstawą wspólnej polityki rolnej Unii Europejskiej, jednego z najistotniejszych obszarów polityki od początku jej funkcjonowania.

Jako świadek tragedii związanych z klęską głodu w Holandii pod koniec drugiej wojny światowej Mansholt był przekonany, że Europa musi stać się samowystarczalna, tak aby każdemu zapewnić stały dostęp do żywności za przystępną cenę.

Najistotniejszą częścią planu Mansholta związanego ze wspólną polityką rolną było zwiększenie produktywności rolnictwa. Jego plan zakładał stworzenie systemu, w którym rolnikom gwarantowano by pewien minimalny poziom cen za ich produkty, co miało stanowić zachętę do zwiększenia produkcji. Jego proeuropejska determinacja i jasna wizja przyszłości w połączeniu z przekonaniem, że tę przyszłość należy budować razem, czyniły z niego prawdziwego Europejczyka.

Młodość

Sicco Mansholt urodził się 13 września 1908 r. w rodzinie społecznie zaangażowanych rolników, prowadzących dobrze prosperujące gospodarstwo rolne w Groningen, północnej prowincji Holandii. Jego ojciec był aktywnym działaczem holenderskiej partii socjalistycznej i ważnym doradcą partii w sprawach rolnych. Jego matka, córka sędziego, była jedną z pierwszych kobiet w Holandii studiujących nauki polityczne na uniwersytecie, a także organizatorką mityngów politycznych dla kobiet.

Po ukończeniu szkoły średniej Mansholt chciał zostać rolnikiem, ale ponieważ jego ojciec zapłacił już za dzierżawę ziemi dla jego brata, nie było go stać na opłacenie jej również dla Sicca. Nadal licząc na karierę w rolnictwie, Mansholt wyjechał do Holenderskich Indii Wschodnich (obecnie Indonezja), gdzie rozpoczął pracę na plantacji herbaty. Nie mógł się jednak odnaleźć w systemie kolonialnym i w 1936 r. wrócił do Holandii. Rok później uzyskał ziemię na terenach polderowych w Wieringermeer, ożenił się i do wybuchu drugiej wojny światowej pracował jako rolnik.

Druga wojna światowa

Podczas wojny Mansholt był aktywnym członkiem holenderskiego ruchu oporu przeciwko nazistowskim okupantom. Początkowo ukrywał ludzi w swoim gospodarstwie i przekazywał informacje wywiadowcze, później zaś zarządzał rozległą siecią dystrybucji żywności dla ukrywających się ludzi w zachodnich częściach kraju. Po wojnie, w uznaniu za jego doświadczenie, odwagę i zdolności organizacyjne, zaoferowano mu tekę ministra rolnictwa, rybołówstwa i dystrybucji żywności w nowo utworzonym rządzie. W wieku 36 lat został najmłodszym ministrem w historii Holandii.

Odbudowa rolnictwa

Bezpośrednio po wojnie, z uwagi na niedobory żywności i widmo kryzysu, stanowisko zajmowane przez Mansholta było jednym z kluczowych. Mansholt poczynił kilka kroków, aby szybko przywrócić dostawy żywności, choć jednocześnie rozumiał, że aby w przyszłości wyeliminować problem niedoborów żywności

i zapewnić wydajność rolnictwa, muszą w nim zająć bardziej gruntowne zmiany. Wprowadził ceny minimalne najważniejszych produktów rolnych w połączeniu z podatkiem importowym i wsparciem dla eksportu. Aby zwiększyć produktywność, wspierał inwestycje w badania, szkolnictwo i łączenie gospodarstw rolnych w większe i wydajniejsze jednostki.

Wspólna polityka rolna dla Europy

Jako zadeklarowany europejski federalista Mansholt marzył o stworzeniu wspólnej polityki rolnej dla Europy. W 1950 r. opracował plan utworzenia w Europie wspólnego rynku produktów rolnych, zarządzanego przez ponadnarodową instytucję. Jego plan okazał się jednak zbyt ambitny na tamte czasy i zakończył się fiaskiem. Do planu powrócono jednak później – stał się on inspiracją dla stworzenia polityki rolnej Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej.

Po zakończeniu swojego dwunastoipółletniego urzędowania na stanowisku ministra Mansholt dostał szansę zrealizowania swoich planów dotyczących wspólnej polityki po objęciu w 1958 r. stanowiska komisarza ds. rolnictwa w pierwszej Komisji Europejskiej. Traktat rzymski z 1957 r., na mocy którego powstała Europejska Wspólnota Gospodarcza, przewidywał stworzenie w Europie wspólnego rynku w trzech czteroletnich etapach. Wielu uważało, że ten dwunastoletni plan jest zbyt ambitny i nie da się go zrealizować, zwłaszcza w przypadku środków dotyczących branży rolnej, ze względu na duży poziom sprzeciwu wobec nich. Mimo to Mansholt nie tracił optymizmu i ochoczo zabrał się do pracy. Jego plan polegał na połączeniu systemu bezpośrednich dopłat do upraw i ziemi nadającej się pod uprawę z mechanizmem wspierania cen, w tym gwarantowanych cen minimalnych, oraz ceł i kwot na przywóz niektórych towarów z państw trzecich. Taki system sprzyjałby zwiększeniu produktywności rolnictwa, dzięki czemu konsumenci zyskaliby stały dostęp do żywności po niskich cenach, oraz stworzeniu w UE rentownego sektora rolnego.

Plan Mansholta

Jego plany początkowo spotkały się ze znacznym sprzeciwem rolników i ich politycznych przedstawicieli, którzy głęboko wierzyli,

że wspólne rozwiązania będą stanowić zagrożenie dla ich bytu oraz spowodują, że przetrwają tylko duże gospodarstwa. Osiągnięcie porozumienia w sprawie wspólnej europejskiej polityki wymagało przezwyciężenia wielu przeszkód, ale ostatecznie Mansholt odniósł sukces i w 1968 r. Komisja opublikowała memorandum w sprawie reformy wspólnej polityki rolnej, zwane też „planem Mansholta”. Co do zasady plan ten zakładał, że rozwój rolnictwa wymaga od rolników modernizacji. Dzięki temu zwiększono by produktywność, a europejskim rolnikom zapewniono samowystarczalność.

Polityka rolna okazała się bardzo skuteczna w realizowaniu swojego pierwotnego celu, którym było zapewnienie Europie samowystarczalności żywnościowej. W ciągu 50 lat swojego funkcjonowania polityka rolna uległa istotnym przeobrażeniom, aby dostosować się do nowych czasów. Do lat 70. jej efekty były tak dobre, że często uzyskiwano nadwyżki produktów rolnych. W latach 70. Mansholt stał się gorącym zwolennikiem środków ochrony środowiska naturalnego, które jest kluczowym elementem polityki rolnej. W latach 1958–1972 był wiceprzewodniczącym Komisji, a w latach 1972–1973 jej czwartym przewodniczącym.

Celem Mansholta było zapobieżenie powrotowi zimowej klęski głodu, której doświadczyło społeczeństwo Europy pod koniec drugiej wojny światowej. Plan Mansholta w niespotykanie krótkim czasie doprowadził do odbudowy samowystarczalności Europy i rozkwitu europejskiego rolnictwa.

Jako komisarz ds. rolnictwa i zapałony rolnik Mansholt utworzył drogę dla utworzenia wspólnej polityki rolnej.